

Verslag videosessie Cultuur maken met en voor jongeren

Presentatie Finn Minke, specialist cultuurparticipatie LKCA

Hoe werk je samen met jongeren aan culturele activiteiten? Hoe creëer je een vaste plek in de wijk - en is dat altijd nodig? Hoe draagt cultuur bij aan de (mentale) veerkracht van jongeren? Wat zijn kansen, succesfactoren en valkuilen? Het komt allemaal aan de orde tijdens 'Cultuur maken met en voor jongeren' op 18 april.

Tijdens het interactieve Webinar worden twee inspirerende praktijkvoorbeelden besproken; de Amsterdamse toneelgroep Poldertheater en Cultuurhuis Platform C uit Amstelveen.

Cultuurhuis Platform C

De eerste spreker is Edwin Spek, programmaleider vrijetijdsaanbod bij Platform C. Hij wil het cultuurhuis verankeren in de wijk en aanbod ontwikkelen dat aansluit bij de leefwereld van jongeren. 'Activiteiten worden vaak aanbodgericht ontwikkeld,' vertelt Spek. 'Maar wij werken vraaggericht vanuit LabC, een creatieve broedplaats in Amstelveen-centrum waar we jongeren inspireren hun talenten te ontwikkelen. We richten ons op muziek en media, maar er is ook ruimte voor andere disciplines.'

Binnenkort start LabC met een pilot voor jongeren van 14 tot 27 jaar. Twee middagen per week stimuleren coaches jongeren om zich cultureel te ontwikkelen. Maar er is ook aandacht voor hun sociale en communicatieve vaardigheden.

Op dit moment is LabC ingericht om muziek te maken. Verder is er ruimte voor het maken van podcasts, voor muziek en voor mode. Jongeren krijgen ook de kans om zelf iets te starten. Ze kunnen gebruik maken van de danszaal, de theaterzaal en de geluidstudio. Zo is er alle ruimte voor jongeren om iets te ontwikkelen.

Overwegingen voor succes

De basis van LabC stáát. Het is een plek waar jongeren kunnen experimenteren met muziek, media en kunst. Er zijn partners, mogelijkheden en er is menskracht. De volgende stap is jongeren werven en hen motiveren om deel te nemen. 'Op de langere termijn willen we dat jongeren zich eigenaar voelen,' stelt Spek. 'Er is geen pasklaar antwoord hoe we dat bereiken.' Spek vraagt de deelnemers om in groepjes mee te denken over praktische oplossingen voor onderstaande vraagstukken. Suggesties van de deelnemers staan eronder.

Vraag 1

Hoe wordt een maakplaats toegankelijk voor álle jongeren, ongeacht hun achtergrond of sociale status?

- Ga in gesprek met jongeren uit de wijk en stel duidelijke doelen, samen met rolmodellen.
- Zet co-creatie in, dat leidt tot eigenaarschap.
- Leg de focus op kansen; niet op problemen.

- Zie cultuur niet als een middel, niet als een doel.
- Zet coaches in die vakexpert zijn, -liever dan docenten of leerkrachten.

Vraag 2

Hoe werk je samen met scholen, buurthuizen en jongerenorganisaties om meer jongeren te bereiken en te betrekken?

- Bied - na schooltijd - workshops aan op scholen als opwarmer voor de leerlingen.
- Zorg ervoor dat je zichtbaar bent op scholen. Dat biedt meerwaarde, ook vanuit het jongerenwerk.
- Bied een plek aan rolmodellen uit de wijk. Zij kunnen jongeren inspireren.
- Faciliteer jongeren en geef hen vertrouwen; laat jongeren hun gang gaan.
- Werk samen met jongerenorganisaties en jongerenwerkers die de jongeren al kennen → Als jongeren zich veilig voelen, zullen ze eerder participeren.

Vraag 3

Hoe betrek je jongeren bij het ontwerpen en uitvoeren van een maakplaats, zodat de activiteiten aansluiten bij hun interesses en behoeften?

- Spits je activiteiten toe op een concreet doel en een concrete locatie.
- Betrek jongeren al bij de voorbereidingen → maak hen verantwoordelijk voor (een deel van) het proces.
- Geef gastlessen op scholen over dit initiatief.

Vraag 4

Hoe meet en evalueer je de culturele ervaring van jongeren om activiteiten -waar nodig- aan te passen aan de behoeften van de doelgroep?

- Maak jongeren medeverantwoordelijk voor een activiteit.
- Maak jongeren via spin-offs vertrouwd met de locatie.
- Maak al bij het werven duidelijk op welke jongeren je je richt.
- Zet online instrumenten in, bijvoorbeeld Instagram of een poll

Vraag 5

Hoe betrek je jongeren bij het ontwerpen en uitvoeren van een maakplaats, zodat activiteiten aansluiten bij hun interesses en behoeften?

- Genereer diversiteit onder jongerenwerkers zodat jongeren zich met verschillende mensen kunnen identificeren.
- Bied jongeren maatschappelijke stages.
- Start al op de basisschool met werven.
- Denk goed na over de presentatie van je activiteiten: pubers willen geen 'suffe' activiteiten.
- Stel een jongerendenktank in, eventueel samen met studentenraad van opleidingen.

'Er zitten mooie en bruikbare tips tussen,' stelt Spek. 'Met name op het gebied van rolmodellen, het inzetten van scholen en sturen op eigenaarschap.'

Poldertheater

Het tweede praktijkvoorbeeld wordt toegelicht door Janwillem Slort en Niek Putman van Poldertheater, een toneelgroep uit Amsterdam voor jongeren. Slort is artistiek directeur en Putman projectleider. Het doel is om jongeren hun talenten te laten ontwikkelen op het gebied van theater, dans, film en muziek. De focus ligt op voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en vmbo. Ze werken samen met meerdere partijen uit het sociaal domein. Putman start zijn verhaal met een video van [The Good Noise](#) waarin jongeren verhalen vertellen in de vorm van muziek.

Proces

‘De start is laagdrempelig, vertelt Putman. ‘We zeggen “kom eens langs en maak een nummer”. Vervolgens krijgen jongeren zes weken les in spelen, zingen en teksten schrijven. Daarna gaan we de studio in. Na de zomer krijgen ze hun nummer te horen en gaan we verder in op vragen als ‘Wie ben jij als artiest’, op branding en het maken van een videoclip. Er is dus aandacht voor alle aspecten van artiest zijn. We benaderen jongeren als een volwaardig artiest. Dat is dan ook een van onze pijlers. We komen maandenlang samen op de plek waar uiteindelijk ook het eindoptreden is. Waardoor het op het moment van het optreden als het thuis van de jongeren voelt, waar het publiek bij hen te gast is.’

Samenwerking

Poldertheater werkt met ervaren begeleiders, zoals cultuurcoaches, theatermakers en docenten. Het is belangrijk om vooraf al een netwerk van partners te hebben. Daarom zijn ze een langdurige samenwerking aangegaan met verschillende middelbare scholen. Dat geeft jongeren vertrouwen, zeker als ze nog nooit aan een cultureel programma hebben meegedaan.

Doelgroep

‘We richten ons op jongeren van 12 tot 24 jaar uit Amsterdam en omstreken,’ vertelt Putman. ‘We werven via scholen, instellingen (zoals [Levvel](#)), een cultuurcoach, ons eigen netwerk en het netwerk van jongeren. Jongeren delen hun ervaringen via sociale media en inspireren daarmee anderen om deel te nemen. Daarnaast organiseren we geen audities, maar een kennismaking waarin we bespreken of we dit avontuur samen willen aangaan.’

Begeleiding

De jongeren worden begeleid door artiesten, muziekdocenten en sociaal werkers. ‘We sturen op co-creatie,’ stelt Putman. ‘Er is voor iedereen een rol. Ook de samenstelling van het team is van belang, denk aan verschillen in gender, seksualiteit, kleur en religie. Iedereen breng iets in.’

Aandachtspunten

‘Met muziek vertellen de jongeren hun eigen verhaal. Ze hebben veel verschillende uitgangspunten. Juist door hun muziek en de gesprekken daarover, kunnen verbindende gesprekken ontstaan en leren ze en passant ook elkaars stijlen kennen. Dat is een mooie ingang voor een dialoog.’

Interactief

Putman en Slort laten de deelnemers in groepjes nadenken over (onderstaande) vragen. Suggesties staan eronder. Gezien de beperkte tijd kwam er bij vraag 2 alleen een tegenvraag.

Vraag 1

Hoe kun je een element uit de presentatie toepassen in je eigen context?

- Zet het verhaal van jongeren centraal.
- Behandel jongeren als volwaardig artiest.
- Maak jongeren onderdeel van de groep.
- Sluit het project af met een voorstelling, eindshow, productie of presentatie.

Vraag 2

Welk element kwam niet voor in de presentatie, terwijl het volgens jou wel belangrijk is om zo'n project te realiseren?

- Hoe krijg je de financiering van dit soort projecten rond, zeker voor kleine gemeenten? Deze vraag beantwoorden Putman en Slort hieronder.

Vraag 3

Wat maakt samenwerking tussen verschillende organisaties succesvol voor actieve jongerenparticipatie?

- Borg het project; alleen losse flodders worden nooit succesvol.
- Werk met jongeren samen op basis van gelijkwaardigheid.
- Het is belangrijk om aan hetzelfde doel te werken.
- Gebruik de kracht van de verschillende organisaties. Als bijvoorbeeld een theater of een bieb projecten wil starten met jongeren, is het handig om eerst in gesprek te gaan met de jongeren in buurtcentra. Daarna kun je jongeren betrekken voor je eigen organisatie.

Vragen aan Putman en Slort

Kun je iets vertellen over de financiële dekking van dit project?

We hebben de eerste pilot op eigen kracht gedraaid. Daarna hebben we subsidie aangevraagd bij het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Daarmee kunnen we twee jaar door. Iedereen die een samenwerking tussen het culturele en sociale domein tot stand brengt, kan daar een aanvraag doen. Je hebt dus geen groot budget nodig. Daar was bij ons ook geen sprake van.

Is er na de eindshow ruimte voor nazorg?

Jongeren zijn altijd welkom om mee te doen aan nieuw traject. Op cultureel niveau is er nazorg. We blijven de jongeren volgen en stimuleren in hun carrière. We kunnen optredens faciliteren, ook omdat de samenwerking vaak vanuit andere instellingen komt. In afstemming met onze partners zorgen we ervoor dat iedereen na afloop de ondersteuning krijgt, waar de belangrijkste behoefte van diegene ligt.

Hoe ga je om met de verschillende niveaus en leeftijden binnen een groep? Hoe bereik je iedereen en laat je jongeren echt samenwerken?

Elke keer opnieuw moet je naar de groep kijken en dingen uitproberen. Dat blijft maatwerk.

Hoeveel plekken zijn er per groep beschikbaar?

Per groep is er budget voor maximaal twintig plekken. We hebben er liever nog iets minder zodat we mensen aandacht kunnen geven. Bij meer deelnames, schuiven we mensen door naar de volgende editie. Belangrijker nog dan het aantal aanmeldingen, is kansengelijkheid. Als je een andere doelgroep wilt bereiken, moet je andere dingen doen. Het gaat om investeren in een doelgroep, niet over losse aanmeldingen.

Worden jongeren die deelgenomen hebben later ingezet als coach of ervaringsdeskundige?

Oud-deelnemers wordt regelmatig gevraagd of ze hun expertise willen delen. Daarnaast vragen jongeren elkaar ook om op te treden in elkaars voorprogramma. Dat is een mooi effect. Zo helpen ze elkaar.

Interessante websites en contacten

- [Kennisdossier Cultuur en jongeren van het LKCA](#)
- Jongeren aan het woord: [Aftermovie eindoptreden The Good Noise 2022](#)
- [Promo The Good Noise 2022](#)
- [Campagne video The Good Noise](#)